

ANALIZA BUDŻETU MIASTA STARGARD SZCZECIŃSKI 2007-2014

Spis treści

1.	Wprowadzenie	3
2.	Dane makroekonomiczne dla Polski w latach 2007-2014.....	4
3.	Dochody budżetu Miasta Stargard Szczeciński.....	8
4.	Wydatki budżetu.....	15
5.	Zadłużenie.....	19

1. Wprowadzenie

Analiza budżetu Miasta Stargard Szczeciński na lata 2007 – 2014 ma za zadanie opisać zmiany w ciągu ostatnich dwóch kadencji Rady Miasta Stargard Szczeciński w dochodach i wydatkach budżetowych i ich konsekwencje na kolejne kadencje. Analiza oparta jest o analizę wskaźnikową prowadzoną przez Ministerstwo Finansów¹ uzupełnioną o własną analizę dostępnych danych uzupełniającą opis podstawowych wskaźników dotyczących budżetu. Oparcie analizy o wskaźniki ekonomiczne powszechnie stosowane do opisu budżetu pozwoli na maksymalne zobiektywizowanie analizy danych. Dla lepszego zobrazowania danych porównano część danych będzie porównana do średniej/mediany dla gmin miejskich z terenu kraju. Nasza analiza rozpocznie się wprowadzeniem danymi makroekonomicznymi kraju, które również pozwolą na zobrazowanie danych w porównaniu do dynamiki zmian w Polsce w ostatnich dwóch kadencjach. Celem analizy jest przedstawienie zobiektywizowanych danych dotyczących budżetu Miasta i ocenę dwóch kadencji Rady Miasta oraz skutków podjętych decyzji dla przyszłości Miasta. Analiza jest podsumowaniem przeprowadzonych wcześniej analiz rocznych, które dostępne są na stronie projektu www.sbipo.fmilon.pl w zakładce analizy.

Mam nadzieję, iż przeprowadzona analiza pozwoli na bardziej świadomy wybór władz samorządowych na kolejną kadencję.

Tomasz Sobolewski

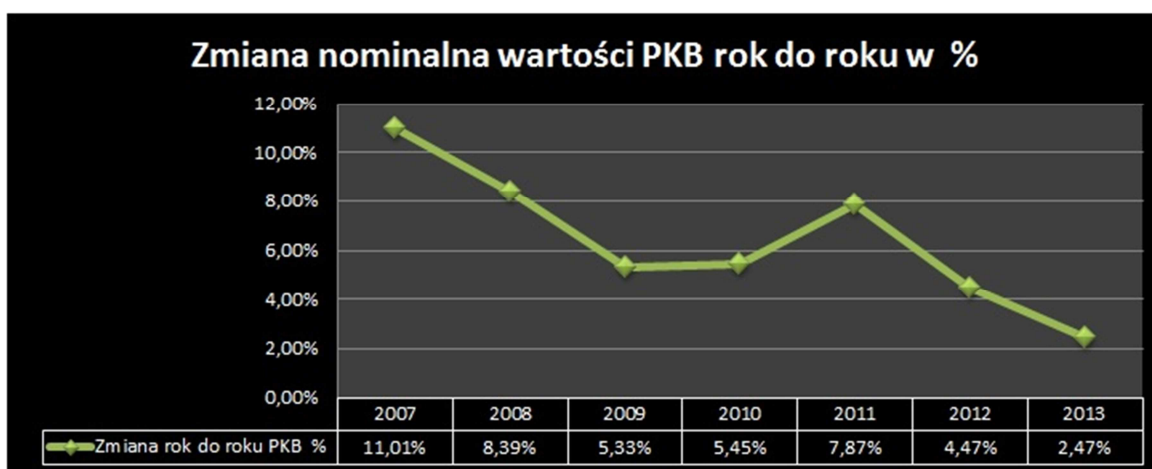
Fundacja „Milon”

¹ <http://www.finance.mf.gov.pl/budzet-panstwa/finance-samorzadow/opracowania>

2. Dane makroekonomiczne dla Polski w latach 2007-2014

W latach ostatnich latach „przeżywamy” kryzys gospodarczy spowodowany załamaniem się światowych gospodarek, co w szczególności było widoczne na giełdach, które w latach 2007-2008 znacznie straciły na wartości. Dotknęło to również naszej giełdy, której podstawowy indeks WIG spadł w okresie od połowy 2007 roku do początku 2009 roku z historycznego szczytu 67772.91 punktów do 20370.29 punktów. Od tamtego czasu nasza giełda nieprzerwanie pnie się w górę jednak pozostałe wskaźniki ekonomiczne już tak nie „czarują”. Podstawowym wskaźnikiem oceniającym sytuację gospodarczą jest Produkt Krajowy Brutto. W latach 2007-2013 miana PKB kształtowała się następująco:

Wykres nr 1 Zmiana nominalna wartości PKB rok do roku w %

Dynamika wzrostu nominalnego PKB od 2007 roku systematycznie spada. Z 11,01% do 2,47% w roku 2013. Oczywiście oznacza to, iż wzrost gospodarczy jest cały czas jednak jego dynamika nie jest już taka pocieszająca. Powyższe dane to porównanie nominalnych wartości PKB z danych lat. Do publicznej wiadomości podawane są dane realnego wzrostu PKB a te kształtowały się następująco:

Wykres nr 2 Zmiana realnej wartości PKB rok do roku w %

Dane te mają istotne znaczenie dla kształtowania się dochodów miasta w latach 2007-2014. Jak również ma znaczenie dla przyszłości kształtowania się tych dochodów.

Kolejnym podstawowym wskaźnikiem używanym do oceny sytuacji gospodarczej jest CPI czyli wskaźnik wzrostu cen. Potocznie nazywany jest on wskaźnikiem inflacji.

Wykres nr 3 Wskaźnik wzrostu cen CPI w latach 2007-2013 rok do roku w %

Jak widzimy na wykresie dynamika wzrostu cen od 2011 drastycznie spada. Dane na rok 2014 pokazują nawet deflację² z czego budżety samorządowe nie będą zadowolone bo to może spowodować realny spadek dochodów.

Innym wskaźnikiem inflacji jest podaż pieniądza mierzona agregatem M3. Według danych Narodowego Banku Polskiego wzrost podaży pieniądza w latach 2007-2013 kształtował się następująco.

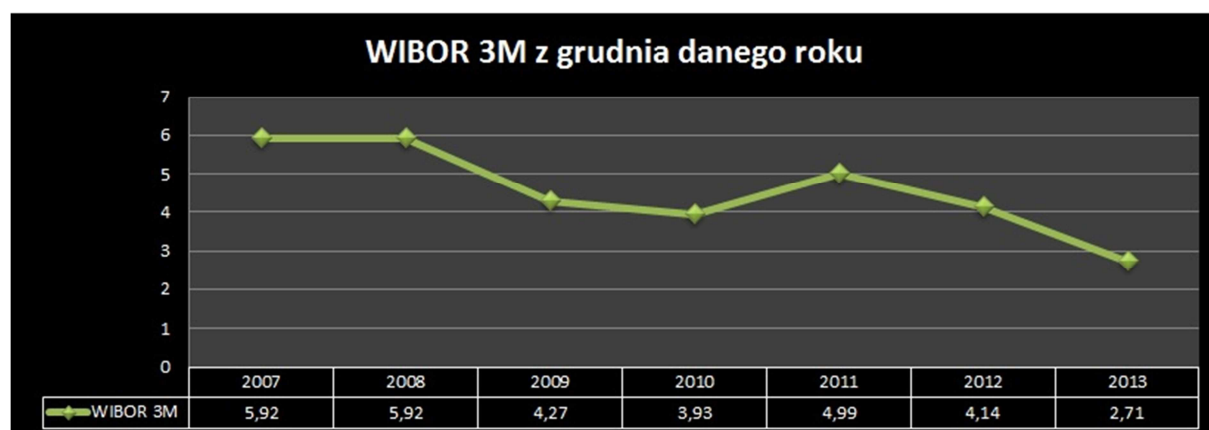
Wykres nr 4 Wskaźnik inflacji mierzony agregatem M3 dynamika rok do roku w latach 2007-2013

² <http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/statystyka/bazowa/bazowa.htm>

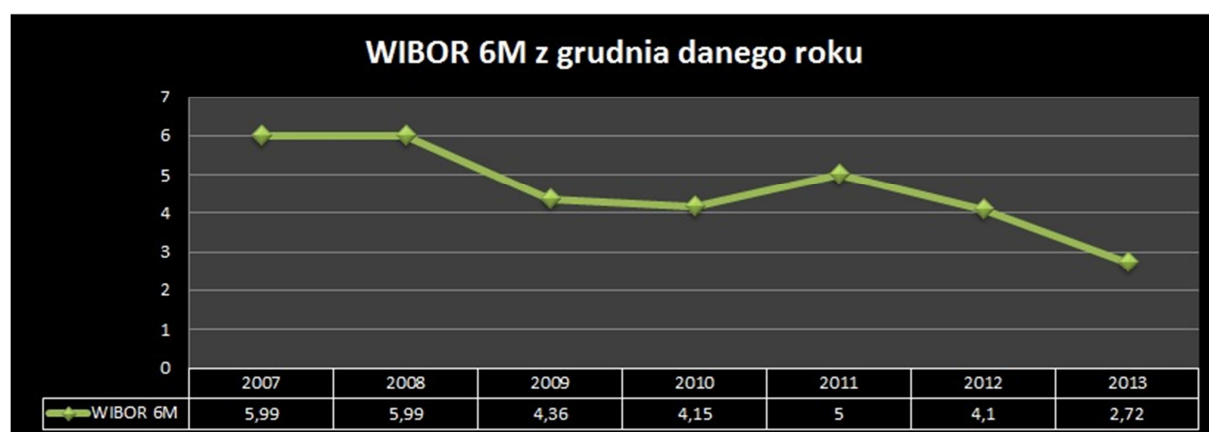
Ze względu na wielkość zadłużenia Miasta na poziomie 65 mln zł³ istotne dla finansów miasta są koszty obsługi kredytów i obligacji. Zgodnie z informacjami na stronie miejskiej⁴ oprocentowanie zaciągniętych kredytów oparte jest o WIBOR 3M⁵ a obligacji o WIBOR 6M i WIBOR 1Y. Dlatego ważne jest jak te wskaźniki kształtowały się w ciągu ostatnich dwóch kadencji. Najbardziej istotne są wskaźniki dla obligacji gdyż większość zadłużenia jest dokonana na obligacjach.

Wykres nr 5 WIBOR 3M z grudnia danego roku w latach 2007-2013

Kredyty zaciągnięte przez Miasto opierają się na WIBOR 3M + marża. Jak widzimy na wykresie koszty zaciągniętych kredytów są coraz niższe i powinny z roku na rok stanowić mniejsze obciążenie dla budżetu. Oczywiście jeżeli utrzymają się niskie stopy procentowe. Budżet miasta przewiduje spłatę zadłużenia kredytowego w całości w roku 2015. Potem pozostaną do wykupu jedynie obligacje.

Wykres nr 5 WIBOR 6M z grudnia danego roku w latach 2007-2013

Obligacje, które stanowią większość zadłużenia miasta oparte są o stawkę WIBOR 6M oraz o WIBOR 1R. Jeżeli chodzi o obligacje to w 2013 zaciągnięto zobowiązanie na kwotę 12 380 000,00 zł oprocentowane na bazie WIBOR 6M, które to obligacje zaczną być spłacane od 2019 do 2025 roku. Największe zobowiązania zaciągnięto w latach 2008-2010. Wyemitowano wtedy obligacje o wartości 44 000 000,00 mln zł. Oprocentowanie tych obli-

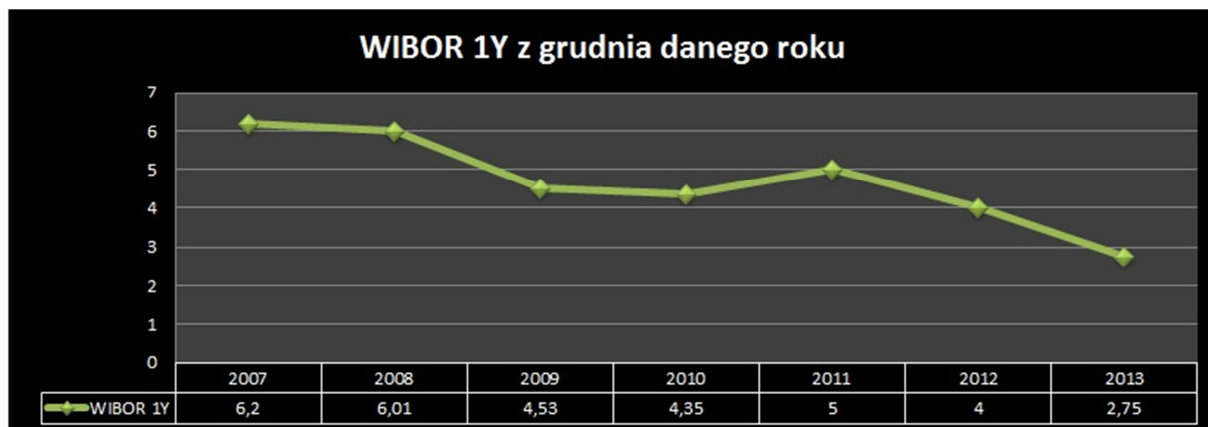
³ Dane to prognoza na koniec roku 2014 na podstawie budżetu Gminy Miasto Stargard Szczeciński na 2014 rok.

⁴ <http://bip.um.stargard.pl/index.php?id=strony&ids=486>

⁵ <http://wibor3m.pl/>

gacji oparte jest o WIBOR 1Y a spłacane są od 2013 roku w terminie do 2024 roku. W roku 2014 zaciągnięto zobowiązanie na 15 800 000,00 zł w emisji obligacji. Łączna wartość zobowiązań w obligacjach na koniec 2014 roku wynosi 64 857 000,00 zł.

Wykres nr 6 WIBOR 1R z grudnia danego roku w latach 2007-2013

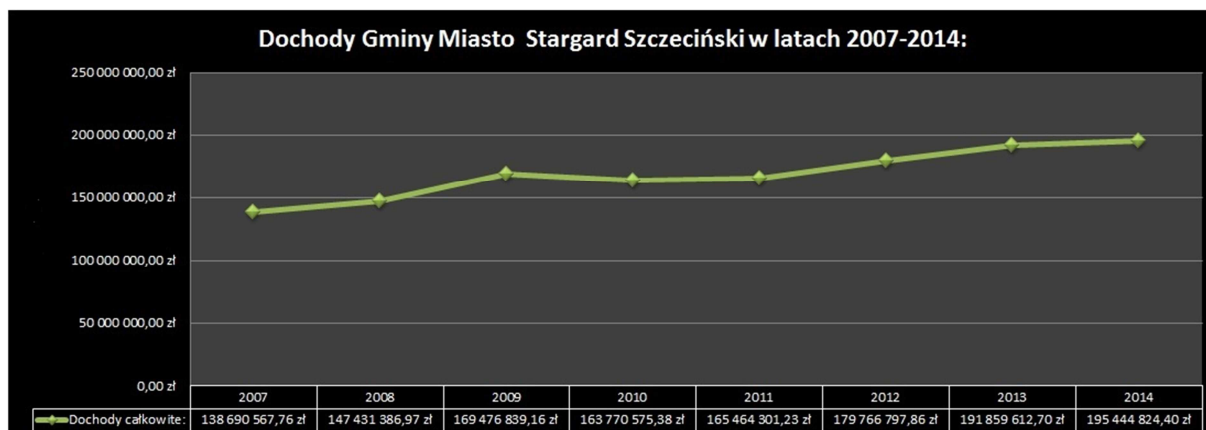

Do wyżej wymienionych wskaźników makroekonomicznych będziemy odnosili się w naszych analizach. Pozwoli to na lepsze zrozumienie niektórych zmian danych dotyczących choćby odsetek od emitowanych obligacji.

3. Dochody budżetu Miasta Stargard Szczeciński

W tej części pokażemy dochody budżetu na przestrzeni ostatnich dwóch kadencji. Zaczniemy od dochodów ogółem.

Wykres nr 7 Dochody budżetu Miasta Stargard Szczeciński w latach 2007-2014

Dochody ogółem wzrosły z 138 mln zł w 2007 do ponad 195 mln zł w 2014 r. W ramach dochodów ogółem mamy dochody bieżące i dochody majątkowe. Dochody majątkowe muszą być przeznaczone na inwestycje natomiast dochody bieżące mogą być przeznaczone na wszelkie zadania własne (w tym inwestycje).

W kadencji 2007-2010 dochody ogółem wzrosły o 18,08%. W okresie 2010-2014 wzrosły o 19,34%. Na tym poziomie danych nie da się ocenić budżetów. Konieczne jest obejrzenie dochodów bieżących i majątkowych.

Wykres nr 8 Dochody bieżące budżetu Miasta Stargard Szczeciński w latach 2008-2014

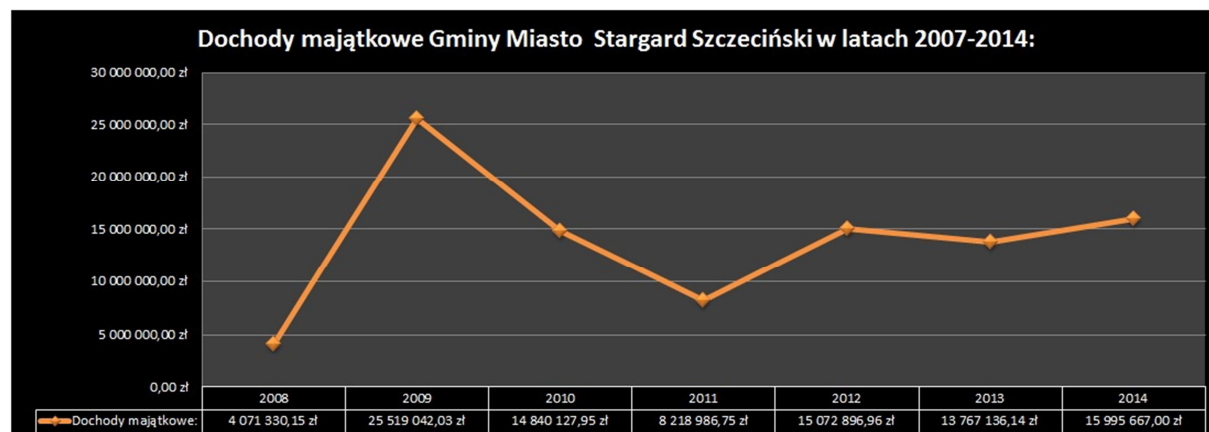

Dane dla dochodów bieżących analizowane są od 2008 r.⁶ Dochody te dotyczą możliwości finansowania wszystkich wydatków nie związanych z inwestycjami jak również mogą być przeznaczone na inwestycje. Dochody te w 2008 i 2009 praktycznie stoją w miejscu. Zmia-

⁶ Sprawozdania z realizacji budżetu w roku 2007 nie zawiera podziału dochodów na bieżące i majątkowe. Dopiero od 2008 roku taki podział można znaleźć w sprawozdaniach.

na wynosi jedynie 0,42%. Jedynie w ostatnich dwóch latach dynamika wzrostu dochodów bieżących jest wyższa od nominalnej zmiany PKB. To pozytywny efekt. Pozwala sądzić, że Miasto rozwija się średnio szybciej niż cały kraj ale dopiero od 2 lat.

Wykres nr 9 Dochody majątkowe budżetu Miasta Stargard Szczeciński w latach 2008-2014

Dochody majątkowe związane są z uzyskanym dofinansowaniem ze środków UE na inwestycje i sprzedaż majątku. Dochody te mogą być zmienne w latach, w szczególności ze względu na składane wnioski o dofinansowanie. Jak widzimy największe dochody majątkowe miasto uzyskało w 2009 roku. W 2009 roku Miasto zbyło *nieruchomość położoną na terenie Parku Przemysłowego Nowoczesnych Technologii objętym statusem specjalnej strefy ekonomicznej, 128 lokali mieszkalnych dotychczasowym najemcom (w tym 55 na raty), 2 lokale mieszkalne w przetargu, 7 działek na powiększenie nieruchomości, 7 nieruchomości pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną wraz z udziałem w drodze, 4 działki pod obiektami wybudowanymi ze środków własnych, 10 działek pod zabudowę usługową, 2 działki pod zabudowę produkcyjno-składową, 8 garaży wraz z oddaniem gruntu w użytkowanie wieczyste, 2 garaże w budynkach*; za kwotę ponad 16 mln zł.

Dochody majątkowe są bardzo zmienne i zależą od wielu czynników. Sprzedaż majątku nie będzie trwała wiecznie. Środki unijne również nie należą do stałych źródeł finansowania. Dodatkowym elementem oceny jest porównanie danych do średnich danych w gminach miejskich z terenu kraju. Porównamy wskaźnik dochodów majątkowych w dochodach ogółem, co pokaże procent dochodów jakie stanowią dochody majątkowe.

Tabela nr 1 Dochody majątkowe w dochodach ogółem w latach 2008-2014

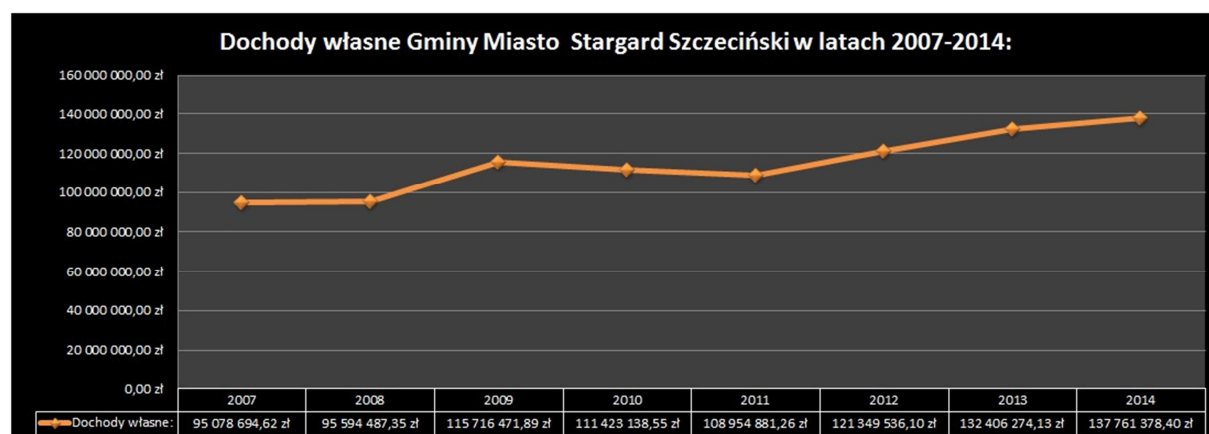
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody majątkowe w dochodach ogółem	2,76%	15,06%	9,06%	4,97%	8,38%	7,18%	8,18%
Mediana dla gmin miejskich	6,80%	7,50%	12,40%	11,00%	8,60%	6,80%	bd

Jak widzimy z tabeli tylko w 2009 roku dochody majątkowe przekraczały medianę dla gmin miejskich a był to rok wyjątkowy ze względu na jednorazową sprzedaż w ramach

parku przemysłowego. W pozostałych latach byliśmy zawsze w „gorszej” połowie. Pokazuje to, że działania samorządu w zakresie pozyskiwania środków na realizację inwestycji nie są jakieś spektakularne.

W działaniach samorządu istotną kwestię stanowią dochody własne czyli pozyskiwanie ze źródeł lokalnych (udział w podatkach, podatek od nieruchomości, podatki lokalne, opłaty). To te dochody pokazują zdolność do realizacji dalszych inwestycji i finansowaniu działań bieżących realizowanych przez gminę. Dochody własne w budżecie Miasta Stargard Szczeciński kształtowały się następująco.

Wykres nr 10 Dochody własne budżetu Miasta Stargard Szczeciński w latach 2008-2014

Widać spadek dochodów w latach 2009-2011 r. Dopiero od 2012 mamy wzrost dochodów własnych. Skokowy wzrost w roku 2009 był spowodowany sprzedażą nieruchomości wspomnianej w dochodach majątkowych. Rok 2010 urealnia dochody własne. W 2011 mamy dalszy spadek. Samorząd może podnieść dochody własne sprzedażą majątku ale nas interesują inne składniki dochodu dotyczące pobieranych podatków.

Porównując dane z danymi dotyczącymi innych gmin miejskich można zauważyć, iż Miasto Stargard ma znacznie wyższe od przeciętnej (mediany) dochody własne jako udział dochodów ogółem budżetu.

Tabela nr 2 Dochody własne w dochodach ogółem w latach 2007-2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody własne w dochodach ogółem	68,55%	64,84%	68,28%	68,04%	65,85%	67,50%	69,01%	70,49%
Mediana dla gmin miejskich	62,50%	63,10%	59,40%	56,30%	56,70%	58,80%	59,10%	bd

Ten wskaźnik wygląda bardzo dobrze. Cały czas utrzymujemy się w „lepszей” połowie gmin miejskich. W dochodach własnych kluczowe znaczenie mają dochody z podatków. Największym składnikiem dochodów własnych podatkowych są dochody z podatku od osób fizycznych.

Wykres nr 11 Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych Gminy Miasta Stargard Szczeciński w latach 2007-2014

Jak widzimy na wykresie w latach 2008-2009 nastąpiło „zubożenie” mieszkańców miasta. Dopiero w latach kolejnych mamy ponowny wzrost dochodów. Trzeba tutaj pamiętać, iż z roku na rok zwiększa się udział gmin w podatku od osób fizycznych. W 2008 roku było to realnie 36,49% natomiast w roku 2014 planowany jest udział na poziomie 37,53%. Gdyby dochody w 2013 były utrzymane na poziomie z 2008 roku (96 414 697,18 zł) to wpływy z podatku dochodowego przy zwiększonym udziale wyniosłyby **36 184 435,85 zł**. Czyli o ponad 1 mln zł więcej. Pozostały wzrost pochodzi z zwiększenia dochodów mieszkańców. Porównamy jeszcze dynamikę zmian rok do roku z realnym wzrostem PKB.

Tabela nr 3 Wpływy z podatku od osób fizycznych a realny wzrost PKB 2008-2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podatek od osób fizycznych	14,74%	-7,09%	2,90%	11,54%	3,24%	7,76%	4,77%
PKB realnie	5,10%	1,60%	3,90%	4,50%	1,90%	1,60%	bd

Dane te powinno się również porównać do nominalnej zamiany PKB ponieważ wpływy z podatków również rosną nominalnie. Trzeba też pamiętać, iż podstawową grupą płacącą podatki dochodowe w Polsce są osoby o niskich dochodach (I grupa podatkowa) i, że kwota wolna od podatku od wielu lat nie zmienia się.

Tabela nr 3 Wpływy z podatku od osób fizycznych a nominalny wzrost PKB 2008-2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podatek od osób fizycznych	14,74%	-7,09%	2,90%	11,54%	3,24%	7,76%	4,77%
PKB nominalnie	8,39%	5,33%	5,45%	7,87%	4,47%	2,47%	bd

Dochody rosną nam w „kratkę”. W 2008, 2011 i 2013 znaczny wzrost dochodów. W roku 2010 wzrost poniżej realnej i nominalnej wartości PKB. W 2009 znaczący spadek aż o 7,09%, który dopiero odrobiliśmy w 2013 roku. Od 2007 roku nominalny wzrost PKB kształtował się na poziomie 39,01% natomiast wzrost dochodów z podatku od osób fizycz-

nych to 42,01%. Biorąc pod uwagę zamrożenie progów podatkowych i kwoty wolnej od podatku należy uznać, iż Stargard rozwija się w tempie kraju.

Urząd Skarbowy w Stargardzie Szczecińskim przekazał nam jedynie informacje ilościowe dotyczące osób składających poszczególne deklaracje podatkowe w Powiecie stargardzkim. W podziale na lata kształtowało się to następująco:

Tabela nr 4 Osoby składające poszczególne deklaracje podatkowe w latach 2007-2014

PIT		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
PIT-38		736	561	674	1079	891	851	676
PIT-39				51	154	244	256	331
PIT-36		4989	4886	5400	5523	5922	6004	5956
w tym wspólnie		2181	2057	2217	2206	2338	2349	2289
PIT-36L		1100	1337	1126	1116	1148	1176	1164
PIT-28		3329	3489	3588	3581	3775	3866	3925
PIT-37		39936	41576	40833	41148	40439	39674	38740
w tym wspólnie		12310	12372	12243	12169	11817	11553	11056

Dane te wskazują na spadek liczby osób rozliczających się PIT-37 czyli osób, które uzyskują dochody z pracy a ich składki płacą płatnicy składek i pracujący emeryci. Liczba takich zeznań spadła od 2007 roku o 1196 zeznań. Według danych GUS liczba mieszkańców powiatu spadła z 70217 w roku 2007 do 69328 w roku 2013 **czyli o 889 osób**. Osoby składające deklaracje PIT-36 czyli takie, które prowadzą własną działalność gospodarczą (ale mogą też mieć dochody z pracy czy umów cywilnoprawnych) wzrosła z 4989 do 5956.

Dodatkowo można policzyć wpływy podatkowe na jednego mieszkańca by lepiej zobrazować zmianę.

Wykres nr 12 Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych na jednego mieszkańca Gminy Miasta Stargard Szczeciński w latach 2007-2014

Tutaj widzimy wzrost w ciągu ostatnich dwóch kadencji. Jest to wzrost o 37,88% jest on niższy od wzrostu nominalnego PKB, który wyniósł 39,01%. Tutaj też widać spadek wpływów w roku 2009, który został odrobiony dopiero w 2011 roku. Lata 2009-2010 były słabe jeżeli chodzi o wpływy podatkowe, co pokrywa się z słabszymi wynikami naszej gospodarki. Pamiętajmy również o wcześniej wspomnianym wzroście udziału gmin w podatku od osób fizycznych.

Kolejną pozycją jaką się zajmujemy są wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych.

Wykres nr 13 Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych Gminy Miasta Stargard Szczeciński w latach 2007-2014

Wpływy z podatku od osób prawnych wzrosły z 1 714 tys. zł w 2007 na 2 900 tys. zł w roku 2014. Znaczący wzrost mamy od 2010 roku. W kadencji poprzedniej mamy spadek dochodów z podatku od osób prawnych. Dopiero w tej kadencji mamy ponad dwukrotny wzrost z 1 388 tys. zł do 2 900 tys. zł. Nominalnie jest to 1,5 mln zł. Ważne jest by tutaj wspomnieć, że udział gmin w podatku od osób prawnych wynosi zaledwie 6,71%⁷. Wysockość rzeczywiście płaconych podatków przez podmioty prawne jest ogromna. Potwierdzają to również dane z Urzędu Skarbowego w Stargardzie Szczecińskim dotyczące ilości podmiotów składających CIT-28.

Tabela nr 5 Ilość deklaracji CIT-8 złożonych w latach 2007-2014

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
CIT-8		1054	1094	1148	1196	1201	1233	1222

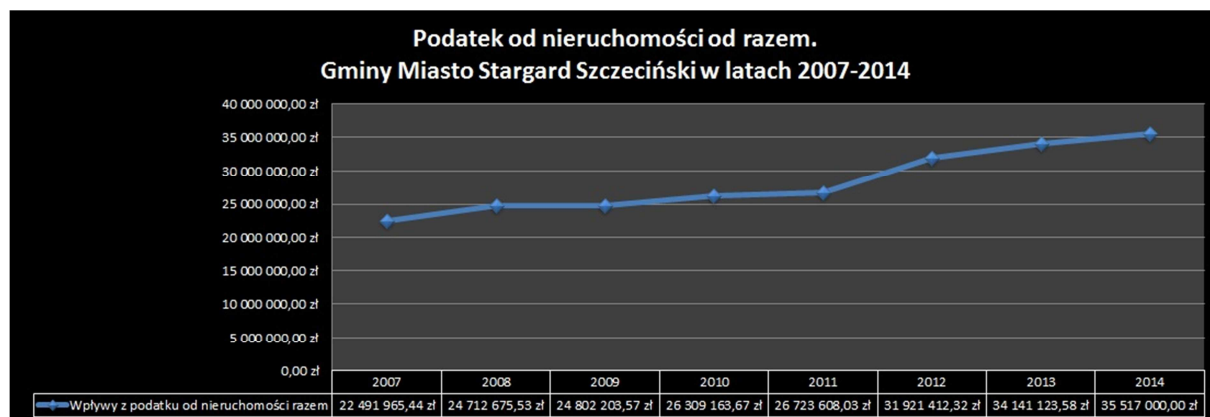
Jak widać liczba podmiotów składających deklarację CIT-8 wzrosła w ciągu 6 lat o 168. Ma to realne przełożenie na wzrost dochodów Miasta od osób prawnych. Jednak udział procentowy w tych dochodach na poziomie 6,71% wskazuje, iż nie czerpiemy jako Miasto wielkich bezpośrednich korzyści z nowych podmiotów gospodarczych (w sensie dochodów z podatków). Trzeba tu również zauważyć brak bezpośredniego związku z liczbą utworzonych miejsc pracy. Dane o bezrobociu faktycznie wskazują na jego spadek od 2007 roku (4258 zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do 3620 w 2013). Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych o 638 osób to mało. Pamiętać trzeba o zmniejszeniu się liczby mieszkańców Miasta w tych latach o 889 osób.

W czasie gdy w Mieście zarejestrowało się 162 więcej spółek handlowych liczba osób prowadzących indywidualną działalność gospodarczą wzrosła według danych Urzędu Skarbowego z 8044 do 9863. **Wzrost o 1819! Każda utworzona jednoosobowa firma to przynajmniej jedno miejsce pracy!**

⁷ http://pl.wikipedia.org/wiki/Dochody_gminy

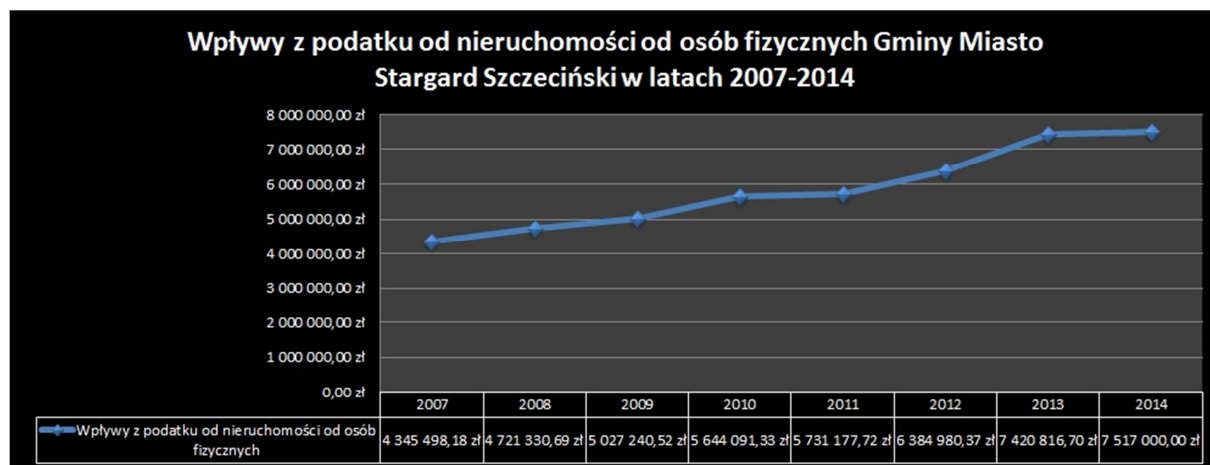
Przechodzimy teraz do analizy podatku od nieruchomości, który po podatku od osób fizycznych jest głównym dochodem własnym. Analiza będzie skrócowa ponieważ szczegółowo została ona opracowana w osobnym dokumencie również dostępnym na stronie www.sbipo.fmilon.pl

Wykres nr 14 Wpływy z podatku od nieruchomości Gminy Miasta Stargard Szczeciński w latach 2007-2014

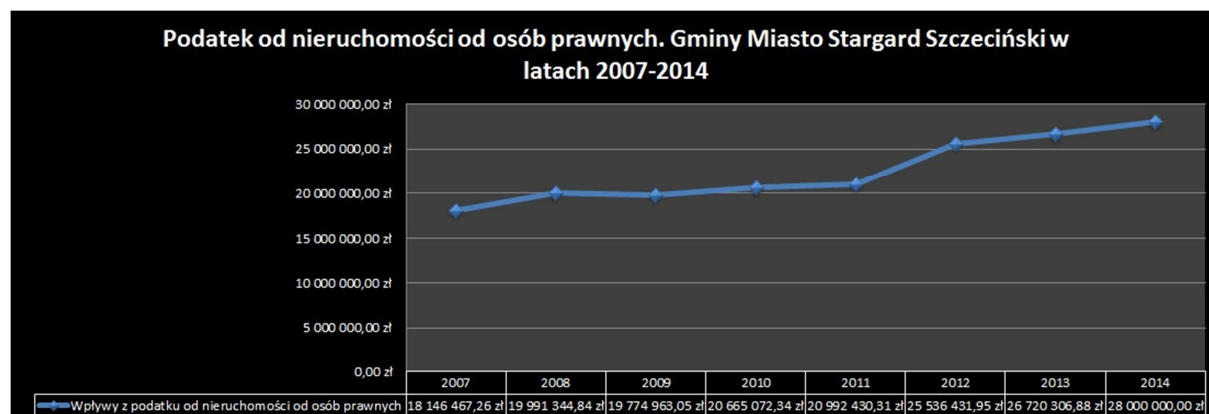
Dochody z podatku od nieruchomości wzrosły z w latach 2007-2014 z 22,5 mln zł do 35,5 mln zł. W porównaniu do danych makroekonomicznych dynamika wzrostu jest znacznie większa. Dochody z tego podatku w budżecie miasta dzielą się na dwa źródła: od osób fizycznych i od osób prawnych.

Wykres nr 15 Wpływy z podatku od nieruchomości osoby fizyczne Gminy Miasta Stargard Szczeciński w latach 2007-2014

Jak widzimy w przypadku osób fizycznych nastąpił wzrost z 4,3 mln zł do 7,5 mln zł. Dynamika wzrostu jest tu ponad dynamikę wzrostu danych makro. Na wzrost dochodów w latach 2011-2013 miały wpływ podwyżki stawek podatku od nieruchomości. W przypadku osób prawnych dochody z podatku od nieruchomości kształtują się następująco:

Wykres nr 16 Wpływy z podatku od nieruchomości osoby prawne Gminy Miasta Stargard Szczeciński w latach 2007-2014

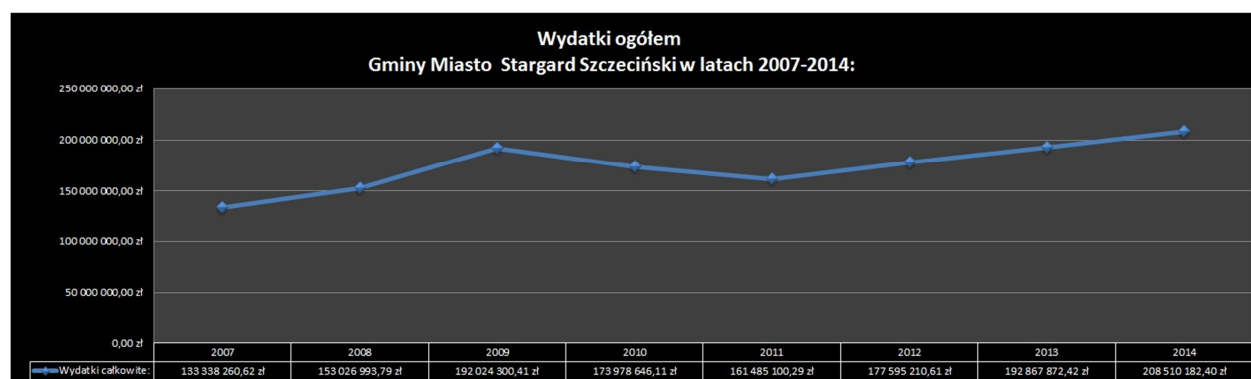
Tutaj również widzimy znaczny wzrost w szczególności od 2011 roku. Jest to zapewne efekt realizowanych na terenie miasta inwestycji, które pozytywnie wpływają na dochody z podatku.

Przyczyny wzrostu dochodów oraz analiza dokonanych podwyżek stawek podatku przygotowana jest w osobnym dokumencie.

4. Wydatki budżetu

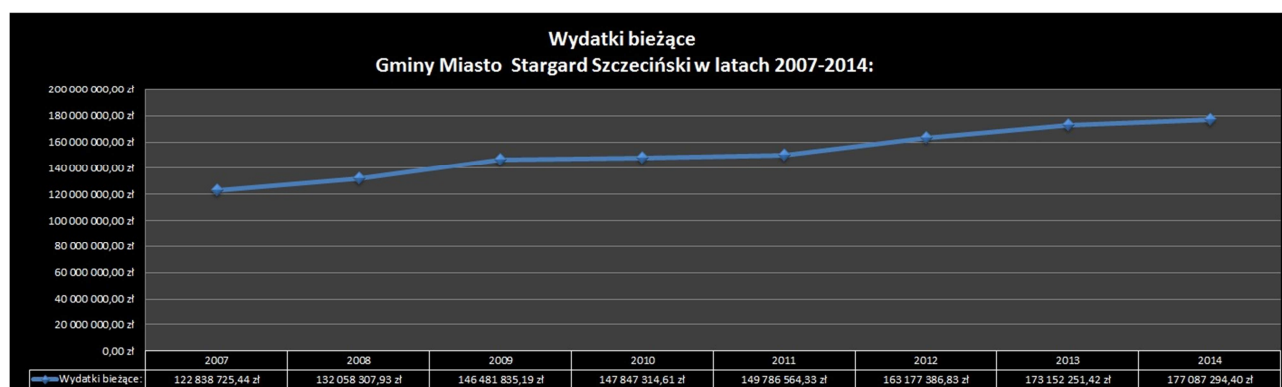
W tej części opracowania zajmiemy się wydatkami miasta i ich zmianami w okresie ostatnich 8 lat. Na początek wydatki ogółem:

Wykres nr 17 Wydatki ogółem Gminy Miasta Stargard Szczeciński w latach 2007-2014

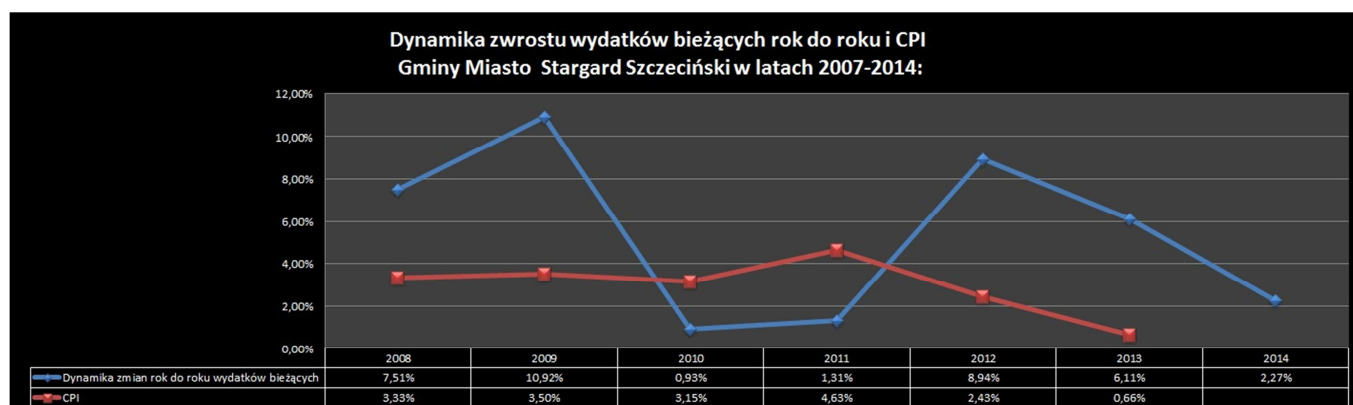
W latach 2007-2014 wydatki ogółem w Mieście zwiększono z 133 mln zł do 208 mln zł. W skład wydatków gminy wchodzi wydatki bieżące skierowane na realizację bieżących zadań gminy jak również wydatki majątkowe, głównie inwestycje. Dlatego poniżej przyjrzymy się bliżej wydatkom w podziale na wymienione części.

Wykres nr 17 Wydatki bieżące Gminy Miasta Stargard Szczeciński w latach 2007-2014

W wydatkach bieżących widzimy wzrost z 122,8 mln zł do 177 mln zł. Jest to wzrost o 44%. Wydatki bieżące znacznie wzrosły w latach 2009/2008 i 2013/2011. W wydatkach bieżących głównym składnikiem są wynagrodzenia wypłacane urzędnikom czy nauczycielom dlatego na kolejnym wykresie wskażemy dynamikę zmian rok do roku.

Wykres nr 18 Wydatki bieżące dynamika zmian rok do roku i CPI Gminy Miasta Stargard Szczeciński w latach 2007-2014

W uzasadnieniach do uchwał zwiększających wydatki bardzo często powoływane jest uzasadnienie związane ze wzrostem cen. Dlatego porównaliśmy dynamikę zmian do wskaźnika wzrostu cen CPI. Jak widać tylko w latach 2010 i 2011 wzrost wydatków bieżących był niższy od wzrostu cen w kraju. W pozostałych latach wydatki bieżące rosły znacznie powyżej wskaźnika CPI.

Porównamy teraz wskaźnik udziału wynagrodzeń w wydatkach bieżących Miasta z medianą dla gmin miejskich w kraju.

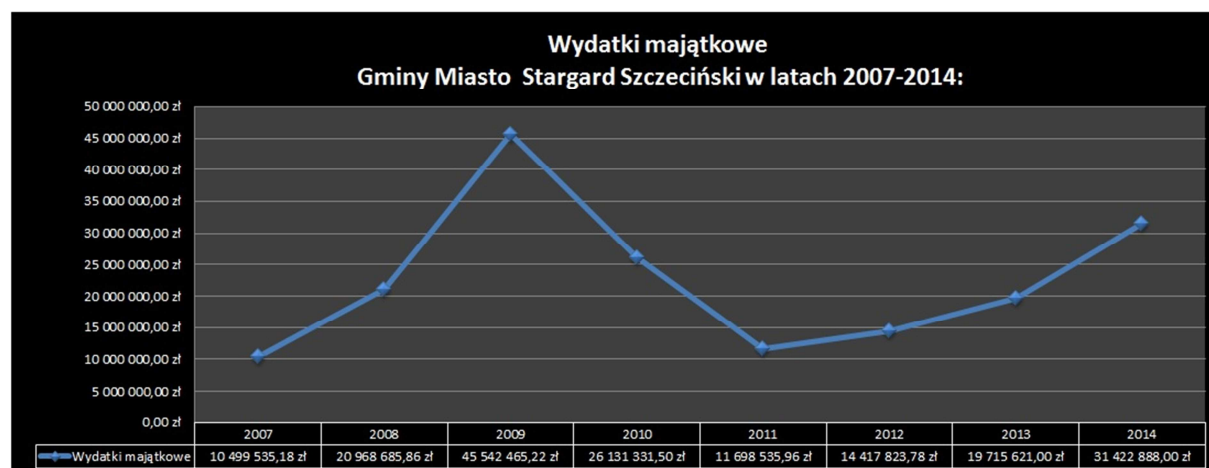
Tabela nr 6 Udział wynagrodzeń w wydatkach bieżących w porównaniu do mediany

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Obciążenie wydatków bieżących wynagrodzeniami	34,10%	34,31%	33,93%	36,00%	43,29%	43,19%	42,80%
Mediana dla gmin miejskich	bd	46,70%	45,00%	45,20%	46,70%	47,40%	47,20%

Jeszcze w poprzedniej kadencji nasze miasto mogło być wzorem do naśladowania dla innych samorządów. Wskaźnik udziału wynagrodzeń w wydatkach bieżących był w okolicach 34%. W roku 2011 notujemy znaczną podwyżkę wynagrodzeń, która jest związana z wzrostem wynagrodzeń dla nauczycieli. Obecnie udział wynagrodzeń w wydatkach bieżących wynosi ponad 42% i jest niższa od mediany dla gmin.

Drugim istotnym składnikiem wydatków Miasta są wydatki majątkowe, czyli skierowane na inwestycje.

Wykres nr 19 Wydatki majątkowe Gminy Miasta Stargard Szczeciński w latach 2007-2014

Największe wydatki majątkowe zanotowano w roku 2009 w kwocie 45,5 mln zł. W tym roku również jest duża kwota bo 31 mln zł. Wybory były w 2010 i są w 2014. W pozostałych latach bida. Aby lepiej zobrazować sytuację poniżej tabela wydatków majątkowych jako % wydatków ogółem w porównaniu do mediany dla gmin miejskich.

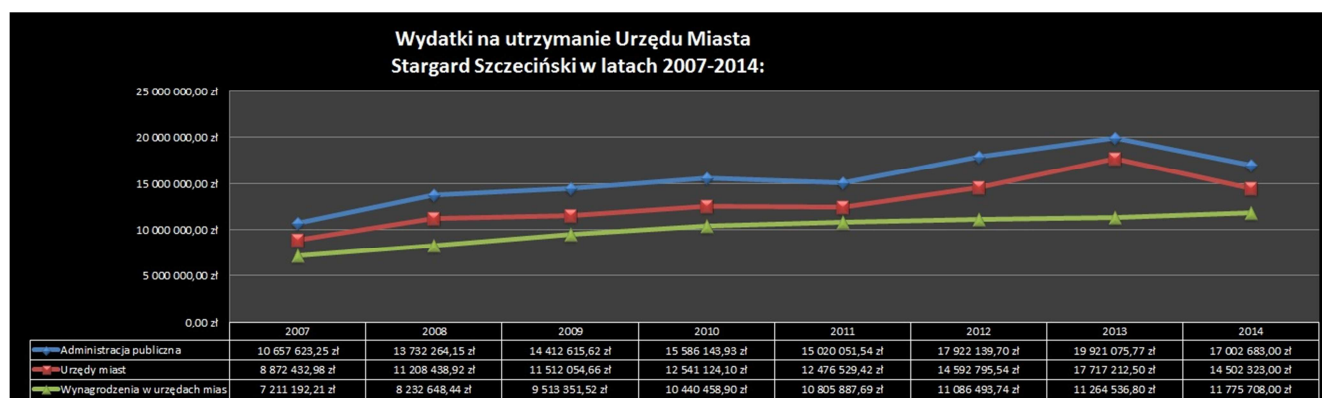
Tabela nr 7 Wydatki majątkowe jako udział w wydatkach ogółem w porównaniu do innych gmin miejskich

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Wydatki majątkowe w wydatkach ogółem	7,87%	13,70%	23,72%	15,02%	7,24%	8,12%	10,22%
Mediana dla gmin miejskich	bd	18,80%	20,80%	23,70%	19,20%	14,00%	12,90%

Szału nie ma. Tylko w roku 2009 inwestycje realizowane przez Miasto były znacznie powyżej mediany dla gmin. W pozostałych latach nasze wydatki majątkowe nie przekroczyły mediany dla gmin.

Z wydatków zajmujemy się jeszcze kosztami funkcjonowania urzędu. Jest to dział 750 Administracja publiczna i rozdział 75023.

Wykres nr 20 Wydatki na Urząd Miasta Stargard Szczeciński w latach 2007-2014

Ująłem trzy elementy. Wydatki w dziale Administracja Publiczna razem wszystkie w tym koszty urzędu miasta. 75023 Urzędy miasta (koszty funkcjonowania urzędu miasta) oraz wynagrodzenia. Same wynagrodzenia pokazują koszty związane z umowami o pracę i umowami cywilnoprawnymi (bez działalności gospodarczej) ponoszone w ostatnich latach. Koszty funkcjonowania urzędu miast uwzględniają koszty pozostałe związane z funkcjonowaniem urzędu. Wzrost 2012 i 2013 związany jest z uzyskaniem dofinansowania z UE na realizację projektu, co widać w planie wydatków. Dlatego też spadek w roku 2014 (plan wydatków). Koszty wynagrodzeń w urzędzie rosną powoli, co wskazuje, na realizację jedynie nieznacznych podwyżek lub zatrudniania dodatkowych pracowników w ograniczonej ilości.

Trzeba tutaj uwzględnić fakt, iż liczba mieszkańców Miasta maleje. Poniżej koszt urzędu na mieszkańca.

Wykres nr 21 Koszt Urzędu Miasta Stargard Szczeciński na jednego mieszkańca w latach 2007-2014

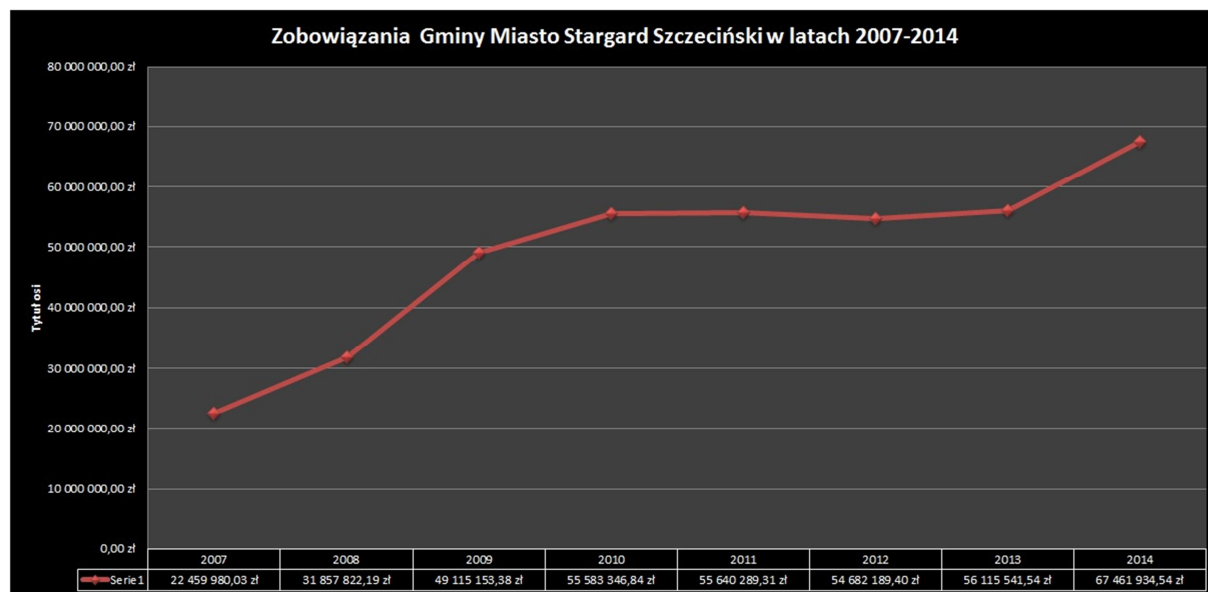

Tu sytuacja nieco się zmienia. Pomimo słabej dynamiki wzrostu kosztów wynagrodzeń zmniejszająca się liczba mieszkańców powoduje, że koszt urzędnika na jednego mieszkańca podwaja się w latach 2007-2013.

5. Zadłużenie

W tym punkcie zajmiemy się zadłużeniem Miasta Stargard Szczeciński. Środki na realizację zadań własnych samorząd pobiera z podatków i opłat lokalnych, subwencji i dotacji z jednostek samorządu. Jeżeli środków tych zabraknie konieczne jest zaciągnięcie kredytu lub emisja obligacji. W przypadku naszego Miasta zadłużenie kształtowało się następująco:

Wykres nr 22 Zobowiązania Miasta Stargard Szczeciński w latach 2007-2014

W roku 2007 zadłużenie wynosiło 22,5 mln zł i do końca 2014 roku wzrosło do 67,5 mln zł. Dynamika wzrostu zadłużenia była największa w latach 2007-2010. W obecnej kadencji przez trzy lata zadłużenie nie rośnie, w 2014 roku zwiększyć się o ponad 11 mln zł.

Obecnie na zobowiązania gminy składają się:

1. Kredyt zaciągnięty w roku 2011 w banku Pekao S.A. na kwotę 2 175 109 zł, z którego do spłaty zostało: 725 040,00 zł w roku 2014 i 725 029, 00 zł w roku 2015. **Jest to kredyt obrotowy zaciągnięty na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań.** Kredyt oprocentowany jest na 3 M WIBOR + 0,70pp.
2. Kredyt zaciągnięty w roku 2011 w banku Pekao S.A. na kwotę 367 467,00 zł, z którego do spłaty zostało 50 696,23 zł w roku 2014. Kredyt zaciągnięty na termomodernizację budynku SP8. Oprocentowany na 3 M WIBOR + 0,70 pp.
3. Kredyt zaciągnięty w roku 2011 w banku Pekao S.A. na kwotę 632 479,00 zł, z którego do spłaty zostało 77 870,00 zł w roku 2014. Kredyt zaciągnięty na termomodernizację budynku Gimnazjum nr 3. Oprocentowany na 3 M WIBOR + 0,70 pp.
4. Emisja obligacji w roku 2013 na kwotę 12 380 000,00 zł **na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań.** Emisja oprocentowana na 6M WIBOR + marża dla serii od 0,65pp do 1,15 pp.

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1 180 000,00 zł	1 200 000,00 zł	1 400 000,00 zł	1 600 000,00 zł	2 000 000,00 zł	2 000 000,00 zł	3 000 000,00 zł

5. Emisja obligacji z roku 2008 na kwotę 44 000 000,00 zł na wydatki inwestycyjne. Oprocentowaną 1Y WIBOR + marża dla serii od 0,15pp do 1,70pp. Obligacje te spłacamy od zeszłego roku. Na dzień 31.12.2013 zadłużenie wyniosło: 40 277 000,00 zł. Harmonogram spłat wygląda następująco:

2014	2015	2016	2017	2018	2019
3 600 000,00 zł	3 600 000,00 zł	3 600 000,00 zł	4 277 000,00 zł	3 600 000,00 zł	3 600 000,00 zł
2020	2021	2022	2023	2024	
3 600 000,00 zł	3 600 000,00 zł	3 600 000,00 zł	3 600 000,00 zł	3 600 000,00 zł	

1. Emisja obligacji w roku 2014 na 15 800 000,00 zł z przeznaczeniem **na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań**. Harmonogram spłat wygląda następująco:

2021	2022	2023	2024	2025	2026
1 300 000,00 zł	1 500 000,00 zł	1 500 000,00 zł	1 500 000,00 zł	4 000 000,00 zł	6 000 000,00 zł

Koszty tych zobowiązań, corocznie obciążają budżet kosztami obsługi obligacji oraz odsetkami.

Wykres nr 23 Koszty zaciągniętych zobowiązań Miasta Stargard Szczeciński na jednego mieszkańca w latach 2007-2014

Koszty obsługi zadłużenia wzrosły z 1 mln zł w 2007 roku do ponad 2,8 mln zł w 2014 r. Proszę zwrócić uwagę, iż WIBOR w tym okresie malał, co wydać w części dotyczącej danych makro.

Splata zaciągniętych zobowiązań odbywa się z tzw. nadwyżki operacyjnej czyli oszczędności na wydatkach bieżących. Każde zaciągnięte zobowiązanie powoduje konieczność zmniejszenia wydatków bieżących. Nadwyżka operacyjna w Mieście kształtowała się następująco:

Wykres nr 24 Nadwyżka operacyjna Miasta Stargard Szczeciński na jednego mieszkańca w latach 2007-2014

Możemy też porównać nadwyżkę z rozchodami czyli splacanymi zobowiązaniami w latach 2008-2014.

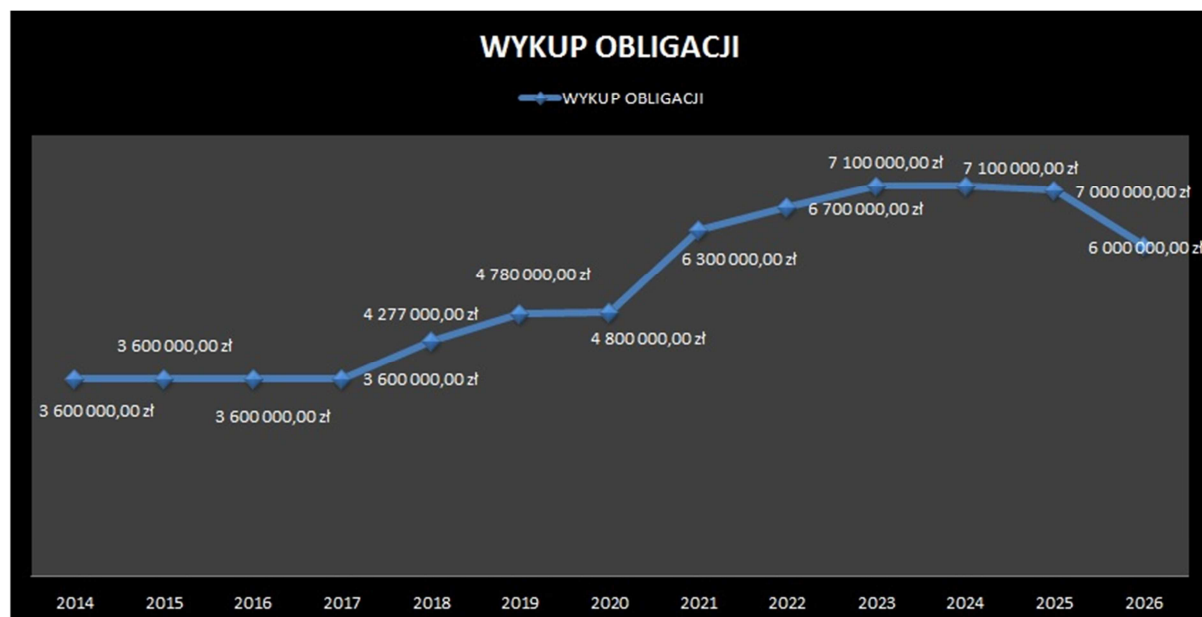
Wykres nr 25 Nadwyżka operacyjna Miasta Stargard Szczeciński na jednego mieszkańca w latach 2008-2014

W ostatnich 8 latach tylko dwa razy udało się wypracować nadwyżkę operacyjną większą niż konieczne do spłaty w danym roku zobowiązania. Efektem tego jest brak spłaty zadłużenia w ostatnich kilku latach, które było rolowane kolejnymi długami, co widać w celowości podejmowanych zobowiązań wymienionych wcześniej. W efekcie takich działań w roku bieżącym aby zrealizować działania inwestycyjne dokonano kolejnej emisji obligacji i zwiększenia zadłużenia o 11,5 mln zł.

W kolejnych latach bez znacznych cięć wydatków nie będzie możliwości spłaty dotychczasowego zadłużenia. Harmonogram spłat na kolejne lata wygląda następująco:

Wykres nr 26 Terminy wykupu obligacji Miasta Stargard Szczeciński na jednego mieszkańca w latach 2008-2014

Jak widzimy Miasto prowadzi politykę „odraczania” spłaty długów. Niestety 3 emisje dają już sytuację gdzie od 2018 roku spłaty będą rosły. Jeżeli nie zwiększy się nadwyżki operacyjnej i polityka będzie prowadzona jak w ostatnich 4 latach to albo realizować inwestycje na szerszą skalę trzeba będzie albo poważnie ciąć wydatki albo dodatkowo zadłużyć miasto.

Autor: Tomasz Sobolewski